

Norsk Kulturråd

Norske Dansekunstnere ber om tiltak for å avhjelpe situasjonen med Koronaviruset for danse- og scenekunstnere

Oslo / 17.03.2020

Norske Dansekunstnere organiserer om lag 950 dansekunstnere og er et nasjonalt fag- og kunstnerforbund for dansere, koreografer og pedagoger. Våre medlemmer har et profesjonelt virke av sammensatt karakter og med bred individuell egenart innenfor scenekunstheltet. Vi er en del av det frie feltet som i dag er prosjektorientert. Vi er de som utøver, vi som skaper og vi som underviser dansekunst og i disse dager treffes vi hardt. Av økonomisk nødvendighet har vi et sammensatt og komplekst arbeidsliv. Vi drifter egne kunstneriske næringer, forvalter eget kunstnerskap, vi går inn og ut av tilknytningsforhold av variert omfang og karakter, og vi går inn og ut av forskjellige inntektsforhold. Dette komplekse vekselvirket ekskluderer i stor grad de mer tradisjonelle rammevilkårene i arbeidslivet, der du har en arbeidsgiver som tilrettelegger for at arbeid skal gjennomføres av arbeidstakere under ordnende forhold, hvor sosiale rettigheter og forutsigbarhet i arbeidsmengde og lønn ivaretas. Fraværet av trygge og forutsigbare arbeidsvilkår gjør oss sårbare, og det ser vi resultater av i disse dager.

Vi vil her bringe videre til Kulturrådet de anbefalingene vi har kommet med overfor Kulturdepartementet, Finansdepartementet, Arbeids- og sosialdepartementet og Nærings- og fiskeridepartementet de siste dagene. Vi vil også kommentere hvordan vi ser at myndighetene har kommet disse innspillene i møte, samt peke på ytterlige tiltak som vi anser som nødvendige. Vi har konkrete forslag til tiltak som Kulturrådet selv kan iverksette, samt innspill omkring hvordan vi ønsker at Kulturrådet fremover skal følge opp våre forslag og kommentarer i det videre samarbeidet med Kulturdepartementet om å gi form til de nye ordningene slik at de favner og ivaretar kunstnerne på en god måte.

Vi anser at det er viktig med mange og varierte tiltak som svarer på den kritiske situasjonen norsk kulturliv nå står i. Akutte tiltak må på plass, og må kunne effektueres på svært kort tid. Samtidig er det viktig å tenke langsiktig, og legge til rette for tiltak og kompensasjoner som vil bidra til at kunst og kultur også etter krisen har mulighet til å gjenoppta sine aktiviteter. Norske Dansekunstnere ber Kulturrådet bruke sin kompetanse om danse- og scenekunstheltet, og bistå de respektive departementene i utforming av nye tiltak og ordninger slik at kunstneres ulike behov blir ivare tatt på best mulig måte.

Som en generell oppfordring vil vi be Kulturrådet om å være smidige i tiden fremover og sikre rask utbetaling av bevilgninger til prosjekter som har fått tildeling, men som har fått kansellert sine produksjoner, forestillinger og turneer. Denne situasjonen rammer kunstnere som har dårlig likviditet og vi ønsker at Kulturrådet bidrar til å lette deres situasjon.

Norske dansekunstnere ber om tiltak i regi av Kulturrådet

Øremerking av friske midler til gjenopptakelse og gjennomføring av gjestespill:

Kunstnerorganisasjonene har etterspurt endrede retningslinjer for tilbakebetaling av støtte fra Norsk kulturråd, Fond for utøvende kunstnere og tilsvarende ordninger. Vi registrerer at Norsk kulturråd, Fond for utøvende kunstnere m.fl. har annonsert at de ikke kommer til å trekke tilbake tildelt støtte for prosjekter som nå avlyses eller ikke kan gjennomføres på grunn av denne situasjonen. Den Kulturelle Skolesekken og Dansenett Norge har bekreftet at de vil utbetale honorarer til kunstnere selv om kommende forestillinger er avlyst. Dette avhjelper situasjonen for våre tilknyttede kunstnere betraktelig. Det er likevel ønskelig fra vår side at det gis en økning i totale midler, eventuelt friske midler, som er øremerket til gjennomføring og gjenopptakelse av produksjoner som nå ikke kan gjennomføres, slik at de kan settes opp på et senere tidspunkt. På denne måten sikrer vi at kunstnere ikke setter tildelte midler på vent, og

NORSKE

DANSEKUNSTNERE

Forbundet for dansere, koreografer og pedagoger

E-mail: noda@norskedansekunstnere.no

Welhavens gt. 1, 0166 Oslo
Tlf: 21 02 71 80 Fax: 21 02 71 81
Internett: www.norskedansekunstnere.no

avstår fra honorar nå, for å sikre at de har midler til å gjennomføre fremtidige produksjoner. Vi registrerer Kulturrådets uttalelse av 17.03.2020 og tolker det dithen at det er dette man nå legger opp til.

For Norske Dansekunstnere er det viktig å ivareta kunstnere økonomisk nå, men samtidig legge til rette for at de ved en senere anledning kan søke friske midler til gjenopptakelse. Det er viktig at det øremerkes nye og friske midler til disse kunstnere, slik at deres søknader ikke konkurrerer med andre nye søkere som ikke har blitt berørt av koronaviruset, og søker på normalt grunnlag til de nåværende tilskuddsordningene.

Kunstnerstipend:

Norske dansekunstnere ser behov for en forlengelse av stipendperioden for de som mottar kunstnerstipend. Disse stipendene, som er gitt for å arbeide med egen kunstneriske målsetninger, egne kunstneriske utforskninger og generell fordykning, blir nå satt på vent. Det er et problem både for kunstneren at arbeidet stoppes opp men også for bevilgende myndigheter at arbeidet ikke kan utføres i samsvar med de reglene for stipendet som er blitt gitt. En forlengelse av stipendperioden må ikke gå på bekostning av tildeling av nye stipender. Vi vil også be NKR varsle de som er på stipendordningene om hvordan de blir berørt at dette og hvordan NKR vil håndtere det.

Øremerking av friske midler til arrangører, regionale kompetansesentra og andre institusjoner:

På lik linje som for kunstnere ber vi Kulturrådet se på hvordan de kan ivareta arrangører, regionale kompetansesentre for dans og andre institusjoner som legger til rette for produksjon, visning og distribusjon av dans- og scenekunst. Vi anser det som svært viktig å få på plass ordninger som kompenserer disse for tap av inntekter, billettsalg / leieinntekter / kursavgifter o.l. Dette virkemiddelsapparatet er helt essensielt for kunstnerne, og vi ber derfor spesifikt om at disse sikres, slik at de umiddelbart kan gjenoppta sitt arbeide, og på denne måten bistå kunstnere med å bygge opp igjen sitt kunstneriske virke etter koronakrisen er overstått.

Oppfølging av behov som foreløpig ikke er ivaretatt i form av nye ordninger

Creo og en rekke andre kunstnerorganisasjoner har den siste tiden spilt inn en rekke behov til myndighetene og påpekt viktigheten av at det opprettes økonomiske strakstiltak som følge av den pågående COVID-19-epidemien. Flere av disse tiltakene har myndighetene langt på vei nå imøtekommet. Vi ser også svært positivt på tiltakene som hittil er besluttet fra Kulturrådets side, der det legges til rette for at søknadsbehandling og utbetaling av tilskudd vil gå som normalt i tiden framover, samtidig som det ikke vil kreves tilbake midler som er brukt til å planlegge arrangementer som nå blir avlyst. Det er av stor betydning for våre tilknyttede kunstnere at alle utgifter som det er gitt tilskudd til vil bli dekket, selv om prosjektet ikke gjennomføres, og at dette inkluderer utgifter til forberedelse og selve gjennomføringen av tiltaket.

I det videre arbeidet med å ivareta og sikre ordninger for kunstnere, og da i stor grad selvstendig næringsdrivende kunstnere vil vi peke på behovet for at det iverksettes ytterligere tiltak fra myndighetenes side. Hvordan vi ser for oss at Kulturrådet vil kunne fremme og ivareta disse behovene på kunstnernes vegne er kommentert under hvert punkt.

Krisefond for kunstnere:

Norske Dansekunstnere stiller seg bak Creo sitt forslag om å opprette et krisefond for kunst- og kulturarbeidere. Vi er som nevnt svært takknemlige for at Norsk Kulturråd, Fond for Utøvende Kunstnere og flere andre ikke vil trekke tilbake tildelte tilskudd. For de kunstnerne dette gjelder, er det til stor hjelp. Vi ser likevel at det vil bli behov for ytterligere tiltak, som et krisefond, for å hjelpe kunstnere som står på bar bakke.

Vi ser for oss at krisefondet kan svare på følgende behov:

- Kompensasjon for kunstnere som ikke passer inn i de sosiale ordningene som blir vedtatt, og derav ikke mottar dagpenger e.l. Dette være seg unge og nyetablerte kunstnere som ikke svarer på kriteriene som er satt, eller kunstnere med flere tilknytningsformer og kombinert inntektsgrunnlag hvor kun en inntektsform legges til grunn ved beregning.
- Tilskudd for å dekke kostnader knyttet til kunstnerisk virke: Materialkostnader som ikke dekkes på annen måte. Leiekostnader til studio / kontorer o.l.
- Kompensasjon knyttet til f.eks reisekostnader som ikke refunderes av arrangør eller reiseforsikring.

Krisefondet skal være direkte knyttet til kunstnere som er berørt av avlysninger, utsettelse opphør av drift i forbindelse med koronaviruset.

Vi anser Kulturrådet som et egnet sted å opprette et slikt krisefond, da Kulturrådet har en fagadministrasjon og fagutvalg som vil kunne ivareta et slikt fond på en svært god måte.

Juridisk vurdering av oppdragstakere vs arbeidstakere:

Norske dansekunstnere vil også løfte frem tidligere innspill fra Creo om behovet for at det i forbindelse med den økonomiske kompenseringen av selvstendig næringsdrivende kunstnere bør gjøres en juridisk vurdering av hvem som reelt sett er oppdragstakere og arbeidstakere. For mange av våre medlemmer er det grunn til å reise spørsmål om det avtalte tilknytningsforholdet mellom enkeltpersonene som kontraktspartner og arrangører reelt sett er å definere som et ansettelsesforhold. I mange tilfeller vurderer vi det dithen at det foreligger et reelt ansettelsesforhold, mens det i kontraktene er definert som oppdrag. Dersom kontraktene hadde speilet det reelle tilknytningsforholdet ville disse medlemmene hatt rett til dagpenger og sykepenger og vært omfattet av lønnsгарантиen i forbindelse med kanselleringer / avbrudd av kontrakten. Vår vurdering er at svært mange av de medlemmene som rammes av Korona-epidemien rettslig sett skulle ha vært klassifisert som arbeidstakere (mest sannsynlig midlertidig ansettelse). Dette gjelder i henhold til loven, selv om partene seg imellom har benyttet klassifiseringen oppdragstaker.

Dette er en problemstilling som vi ønsker at Kulturrådet skal være klar over. Oppdragsinnretning i kontrakter er en utbredt praksis i det frie scenekunstheltet og dette slår nå svært uheldig ut for en rekke kunstnere. Vi ønsker at Kulturrådet tar del i den diskusjonen omkring dette som det er nødvendig at følger i kjølvannet av situasjonen som nå har oppstått. Gjeldende praksis gjør arbeidsforholdene i vårt felt svært utsatt og lite bærekraftige over tid, og spesielt i møte med uforutsette hendelser som den vi står midt oppe i for øyeblikket.

Oppfølging og videre utforming av tiltak som allerede er lansert av myndighetene

Dagpengeordning for selvstendig næringsdrivende:

Creo og andre kunstnerorganisasjoner har i henvendelser til departementene de siste dagene etterlyst et målrettet hjelpetiltak overfor kulturarbeidere og kunstnere som opplever betydelig inntektsbortfall, i form av en ordning tilsvarende dagpenger for selvstendig næringsdrivende kunstnere og frilansere. Norske dansekunstnere opplever at dette tiltaket nå langt på vei er opprettet, i form av at selvstendig næringsdrivende er forespeilet å få 80 % inntektskompensasjon etter 17 dager, der beregningen baseres på snittinntekten de siste 3 år. Vi har likevel spørsmål om hvordan dette vil fungere for de som både er deltidsansatte og samtidig jobber oppdragsbasert ved siden av. Creo har påpekt i sin kommentar til ordningene som ble presentert mandag morgen at det er usikkert hvordan inntektsgrunnlaget for de med kombinasjonsinntekter skal beregnes. I likhet med Creo ber vi i Norske Dansekunstnere om at selvangivelsen legges til grunn når de tre siste års inntekter skal beregnes. På denne måten sikres kunstnere som har både lønnsinntekt og næringsinntekt at begge inntektsformer legges til grunn ved beregning av dagpenger.

I tillegg ser vi en klar utfordring knyttet til de unge og nyetablerte kunstnerne. Som selvstendig næringsdrivende kan mange av dem nødvendigvis ikke vise til de siste tre ferdiglignede år. Vi

har derfor bedt myndighetene om at det utarbeides en alternativ måte å beregne inntektsgrunnlaget for disse på.

Norske Dansekunstnere ønsker at Kulturrådet i den videre dialogen og samarbeidet med Kulturdepartementet støtter opp om behovet for denne ordningen, og bistår Kulturdepartementet i innretningen av den, slik at den utformes på en måte som best mulig favner og dekker behovene til det brede lag av freelance-kunstnere i det frie feltet. Kulturrådet kjenner denne målgruppen svært godt og vi mener denne kompetansen blir viktig å trekke på i den tette dialogen som Kulturrådet har med Kulturdepartementet.

Beregning av foreldrepermisjon:

Kunstnerorganisasjonene har også spilt inn behov for å vurdere beregningen av foreldrepermisjon. Som hovedregel beregnes foreldrepengegrunnlaget basert på inntekten de siste tre måneder. Det finnes hjemmel for at NAV kan se bort ifra denne beregningsmetoden der det har skjedd en betydelig endring i søkers inntekt, og at det kan legges til grunn inntekten før den betydelige endringen skjedde.

Vi har ikke sett at dette behovet har blitt imøtekommet fra myndighetens side, og ønsker å belyse viktigheten av dette på vegne av våre medlemmer, da et inntektstap eller fullstendig bortfall av inntekter i en lang periode vil ramme de som skal ut i foreldrepermisjon svært hardt.

Dette er utenfor Kulturrådets virkeområde, men vi ønsker likevel at Kulturrådet er klar over problemstillingen, og tar det med i betraktningen over hva som utgjør utfordringer for kunstnere i den situasjonen som har oppstått.

Kompensasjonsordning for virksomheter:

Kunstnerorganisasjonene har etterlyst en kompensasjonsordning for virksomheter som pålegges stenging/avlysning begrunnet i folkehelsehensyn. Innenfor vårt kunstfelt vil dette først og fremst gjelde de private ballettskolene. Disse mister kursinntekter som følge av at deres undervisningstilbud avlyses. Private ballettskoler finnes også mange steder i kommuner som ikke har kulturskoler som tilbyr dans, og må ses på som en del av det totale tilbudet rettet mot barn og unge. Pedagoger permitteres, kursavgifter må i verste fall refunderes, skolene opplever tap av inntekt knyttet til skoleforestillinger samtidig som de løpende kostnadene opprettholdes, og vil føre til likviditetsutfordringer. Som en følge av dette vil disse skolene kunne få behov for tilgang til likviditetsfremmende tiltak i den kommende tiden. De private ballettskolene er en av grunnsteinene innenfor utvikling av nye dansekunstnere, er nå i en prekær situasjon, og må ivaretas for at vi for fremtiden skal kunne ha dansekunst på høyt profesjonelt nivå.

På dette punktet ønsker vi kun å orientere Kulturrådet om hvordan institusjoner som er viktige for vårt kunstfelt berøres av den pågående pandemien, og at dette potensielt kan få store fremtidige ringvirkninger for et helt kunstfelt.

Norske Dansekunstnere setter stor pris på det ekstraarbeid som gjøres og den forståelse som utvises av Kulturrådet overfor kunstnerne i det frie feltet nå i denne vanskelige situasjonen. Vi har tillit til at Kulturrådet også i det videre vil gjøre sitt ytterste for å fremme kunstneres sak i arbeidet med håndteringen av alt som avstedkommer korona-krisen.

Med vennlig hilsen

Eva Grainger
Fungerende forbundsleder
Norske Dansekunstnere

NORSKE

DANSEKUNSTNERE

Forbundet for dansere, koreografer og pedagoger

E-mail: noda@norskedansekunstnere.no

Welhavens gt. 1, 0166 Oslo
Tlf: 21 02 71 80 Fax: 21 02 71 81
Internett: www.norskedansekunstnere.no